

AVRUPA YEŞİL ANLAŞMASI

Constanze Fetting
ESDN Ofisi

ESDN Raporu
Aralık 2020

Bu Rapor, ESDN Ofisi'nin bir çalışması olarak yayınlanmıştır. İfade edilen görüşler ESDN Yürütme Kurulu'nun resmi görüşlerini veya ESDN Danışma Kurulu'nun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Lütfen bu yayını şu şekilde alıntılaysın:

Fetting, C. (2020). "The European Green Deal", ESDN Raporu, Aralık 2020, ESDN Ofisi, Viyana.

YAZAR CONSTANCE FETTING, ESDN OFİSİ*

Eric Mulholland tarafından koordine edilmektedir, ESDN Ofisi

*Corresponding Author, E-posta: Constanze.fetting@wu.ac.at

İLETİŞİM ESDN ofisi

Sürdürülebilirliği Yönetme Enstitüsü Viyana
Ekonomi ve İşletme Üniversitesi Welthandelsplatz
1, A-1020 Viyana, Avusturya
esdn-office@sd-network.eu
+43-1-31336-6448

İçindekiler

Giriş	4
Bölüm 1: Avrupa Yeşil Anlaşmasına Genel Bakış ve Mevcut Durum.....	5
Bölüm 2: Avrupa Yeşil Anlaşmasının Uygulanması	7
Dönüşümün Finansmanı	7
Kimseyi Geride Bırakmamak	8
Kamu Desteğinin Yaratılması ve Sürdürülmesi	8
Sürdürülebilir Bir Şekilde Büyümek	9
Daha dirençli hale gelmek	10
Bölüm 3: Temel Eylem Alanları.....	12
AB'nin 2030 ve 2050 İklim Hedeflerinin Artırılması	12
Temiz, Uygun Fiyatlı ve Güvenli Enerji Temini	12
Temiz ve Döngüsel Ekonomi için Sanayinin Harekete Geçirilmesi	13
Enerji ve kaynak verimli bir şekilde inşa etmek ve yenilemek	14
Zehirsiz Bir Çevre İçin Sıfır Kirlilik Hedefi	14
Ekosistemlerin ve Biyoçeşitliliğin Korunması ve Geri Kazanılması	15
Çiftlikten Çatala: Adil, Sağlıklı ve Çevre Dostu Bir Gıda Sistemi	15
Sürdürülebilir ve Akıllı Mobiliteye Geçişin Hızlandırılması	17
Bölüm 4: Sonuçlar	19
Referanslar.....	20

Giriş

[Avrupa Avrupa Yeşil Anlaşması'nın \(EGD\)](#) Komisyonu tarafından) sunulmasından bir yıl sonra, iklim krizi konusunda harekete geçmenin aciliyeti azalmadı. Devam eden Covid-19 salgını Mart 2020'den bu yana haberlere hakim olsa da, 2020 yılı muhtemelen kayıtlara geçen en sıcak üç yıldan biri olacak.¹Dünyanın dört bir yanındaki ekonomik durgunluklar karbon emisyonlarında %7'lik rekor bir düşüşe katkıda bulunmuş olsa da, dünyanın dört bir yanındaki ekonomiler toparlandıkça bu durumun geçici olması muhtemel.²Bu durum, ekonomik sistemde uzun vadeli sistemik değişikliklere duyulan ihtiyacın altını çiziyor.

EGD, mevcut Avrupa Komisyonu'nun Amiral Gemisi Girişimi olup 11 Aralık 2019 tarihinde Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen tarafından sunulmuştur. Avrupa toplumu ve ekonomisinde adil, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir dönüşümü mümkün kılmayı amaçlayan bir dizi girişim, strateji ve yasal düzenlemeden oluşmaktadır.

Avrupa hala Covid-19 salgınıyla ilgili kayda değer zorluklarla karşı karşıya olsa da, iklim krizi ve diğer ekolojik krizlerin bir kenara itilmemesi önemlidir. Aslında Covid-19 krizinden çıkışın sürdürülebilir bir dönüşümü hızlandırmak için bir fırsat sunduğu söylenebilir. Bu doğrultuda, Avrupa Birliği'nin Temmuz 2020'de kabul edilen "Yeni Nesil AB" kurtarma programı, EGD'de önerilen girişimlerin çoğunu güçlendirmektedir.

Bu Rapor, EGD'ye, içerdiği girişimlere ve yeşil dönüşüme ve 2030 Gündemine ulaşılmasıyla ilgili diğer Avrupa stratejilerine kapsamlı bir genel bakış sunmayı amaçlamaktadır. Bölüm 1, EGD'nin yapısına ve ona eşlik eden farklı yönleri bir giriş sağlayacaktır. Bölüm 2, EGD'nin uygulanmasının bazı daha teknik yönlerini, özellikle de nasıl finanse edildiğini ve kimsenin geride kalmamasını sağlamayı amaçlayan Adil Geçiş Mekanizmasını kapsamaktadır. Ayrıca daha önce benzeri görülmemiş ölçekte bir ekonomik geçişin uygulanmasına ilişkin daha pratik konulara da değinilecektir. Ele alınan konular arasında kamu desteği yaratma ve sürdürme zorluğu ile büyüme ikilemi yer almaktadır. Bunlar EGD'nin doğrudan bir parçası olmamakla birlikte, Komisyon'un belirlediği hedeflere ulaşılması açısından hayati önem taşımaktadır. Üçüncü bölüm, EGD'de ana hatlarıyla belirtilen sekiz temel eylem alanının her biri hakkında kısa bir fikir verecektir. Dördüncü ve son bölümde ise politika yapıcılar için bir özet ve bazı temel bilgiler sunulacaktır.

Bu Rapor esas olarak masa başı araştırmasına dayanmaktadır. Sonuçlar, EGD'ye odaklanan 2020 ESDN Konferansındaki tartışmalara ve temel bulgulara dayanmaktadır.

¹Dünya Meteoroloji Örgütü. (2020, 2 Aralık). 2020, kayıtlara geçen en sıcak üç yıldan biri olma yolunda ilerliyor. Public.Wmo.Int. <https://public.wmo.int/en/media/press-release/2020-track-be-one-of-three- warmest-years-record>

²Deutsche Welle. (n.d.). Küresel karbon emisyonları 2020'de %7 gibi rekor bir oranda azalacak. Deutsche Welle. Erişim tarihi: 10 Aralık 2020, <https://www.dw.com/en/global-carbon-emissions-down-by-record-7-in-2020/a-55900887>

Bölüm 1: Avrupa Yeşil Anlaşmasına Genel Bakış ve Mevcut Durum

[Avrupa Yeşil Mutabakatı](#), AB'nin yeni büyüme stratejisidir ve "AB'yi [...] rekabetçi bir ekonomiye sahip adil ve müreffeh bir topluma dönüştürmeyi amaçlamaktadır."³Aynı zamanda AB'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemine ulaşma planının önemli bir parçasıdır. Ayrıca, vatandaşları çevresel zararlardan ve etkilerden korumayı, adil ve kapsayıcı olmayı vaat etmektedir. Refah, ekonomi politikasının merkezine yerleştirilmelidir.

Avrupa Komisyonu EGD'yi 11 Aralık 2019 tarihinde AB kurumlarına ve kamuoyuna sunmuştur⁴. Ocak 2020'de yapılan bir parlamento tartışmasının ardından Avrupa Parlamentosu EGD'yi destekleme kararı aldı, ancak kimseyi geride bırakmayacak adil bir geçiş için daha fazlasının yapılması gerektiğine dikkat çekti. Avrupa Parlamentosu ayrıca, son olarak karbon emisyonlarıyla ilgili olmak üzere, daha yüksek ara hedefler için çağrıda bulundu.⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾EGD'den sorumlu Başkan Yardımcısı Frans Timmermans, farklı stratejileri, direktifleri ve politikaları denetlemek ve geliştirmek ve bunların uygulanmasını sağlamakla görevlidir.

EGD'nin ana hedefleri 2050 yılına kadar net karbon nötr bir Avrupa Birliği ve ekonomik büyüme ile kaynak kullanımının birbirinden ayrılmasıdır. EGD kendi başına bir yasa olmayıp, farklı politika sektörlerindeki istek ve hedefleri özetleyen genel bir politika stratejisidir. Uygulanması için önümüzdeki birkaç yıl içinde mevcut yönetmelik ve standartlar gözden geçirilecek ve yeni kanun ve direktifler geliştirilip uygulanacaktır. Yeşil Mutabakatı oluşturan sekiz temel alan bulunmaktadır:

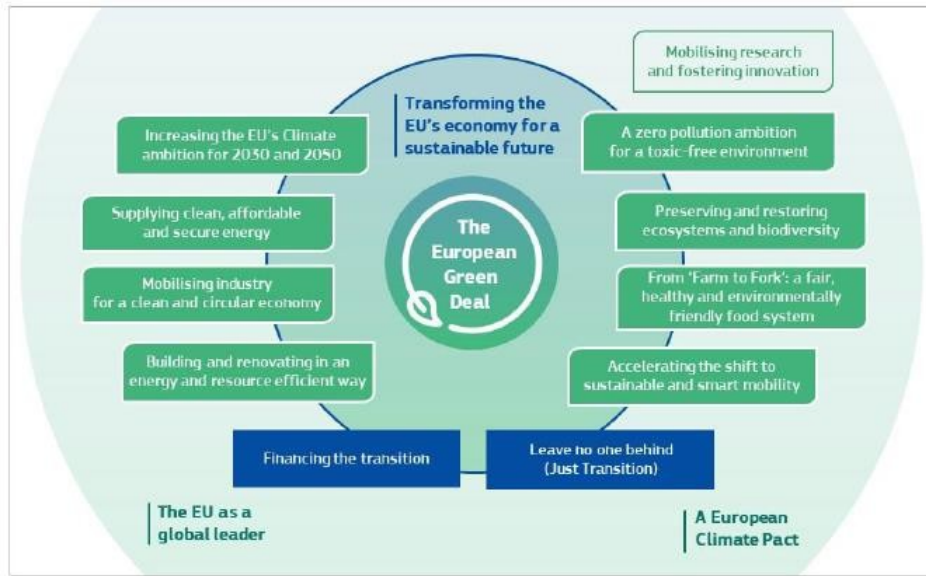
- 1) AB'nin 2030 ve 2050 için iklim hedefinin artırılması
- 2) Temiz, uygun fiyatlı, güvenli enerji temini
- 3) Temiz ve döngüsel bir ekonomi için sanayinin harekete geçirilmesi
- 4) Enerji ve kaynak verimli bir şekilde inşa etmek ve yenilemek
- 5) Zehirsiz bir çevre için sıfır kirlilik hedefi
- 6) Ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunması ve restore edilmesi
- 7) Çiftlikten Çatala: adil, sağlıklı ve çevre dostu bir gıda sistemi
- 8) Sürdürülebilir ve akıllı mobiliteye geçişin hızlandırılması

³Avrupa Komisyonu, 2020. . *Komisyon'dan Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi'ne Bildirim - Avrupa Yeşil Anlaşması*. P.2

⁴Avrupa Komisyonu, 2020. . *Komisyon'dan Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi'ne Bildirim - Avrupa Yeşil Anlaşması*.

⁵Europarl.europa.eu. 2020. *Parlamento Avrupa Yeşil Anlaşmasını Destekliyor ve Daha Yüksek Hedefler İçin Bastırıyor | Haberler | Avrupa Parlamentosu*. [çevrimiçi] Erişim adresi: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200109IPR69902/parliament-supports-european-green-deal-and-pushes-for-even-higher-ambitions> [Erişim tarihi: 2 Ekim 2020].

⁶Europarl.europa.eu. 2020. *AB İklim Yasası: Milletvekilleri Emisyon Azaltım Hedefini 2030'a Kadar %60'a Çıkarmak İstiyor | Haberler | Avrupa Parlamentosu*. [çevrimiçi] Erişim adresi: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200907IPR86512/eu-climate-law-meps-want-to-increase-emission-reductions-target-to-60-by-2030> [Erişim tarihi: 9 Aralık 2020].

Şekil 1: Avrupa Yeşil Anlaşması ve temel alanları
Kaynak: Avrupa Komisyonu 2020, Avrupa Yeşil Anlaşması Bildirimi

Kilit alanların her biri bu Raporun ilerleyen bölümlerinde açıklanacaktır.

AB'nin Covid-19 salgınının sonuçlarından kurtulmayı hızlandırmak için oluşturduğu teşvik programı [Next Generation EU \(NGEU\)](#), EGD'nin stratejisine uymayı amaçlamaktadır. Örneğin, fosil yakıt yoğun bir ekonomiden uzaklaşmada en büyük zorluklarla karşılaşan bölgeleri desteklemeyi amaçlayan Adil Geçiş Fonu'nun güçlendirilmesini içermektedir. ⁷NGEU'nun merkezinde yer alan [Kurtarma ve Dayanıklılık Tesisi](#)'nin %37'si yeşil harcamalara ayrılmıştır.⁸Ayrıca NGEU bütçesinin %30'u yeşil tahviller yoluyla toplanacaktır.⁹

Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen, Eylül 2020'de yaptığı [Birliğin Durumu konuşmasında](#) Komisyon'un yeşil dönüşüme olan bağlılığını pekiştirdi. Yeşil Anlaşma'nın Avrupa'nın ilk iklim nötr kıtaya dönüşümü için bir plan olma potansiyelinin altını çizdi. Covid-19'un etkilerinden kaynaklanan ekonomik toparlanma, değişimi "felaketle değil tasarımıla" gerçekleştirmek için bir fırsattır.¹⁰

Komisyon'un 2021 Çalışma Programı, 2030 Gündemi ve Paris Anlaşması tarafından yönlendirilmektedir. "Fit for 55" Paketi, sera gazı emisyonlarının 1990 seviyelerine kıyasla %55 oranında azaltılmasına giden yolu belirleyecektir. Özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarına ve enerji verimliliğine odaklanılacaktır. Diğer öncelikler arasında daha dögüsel bir ekonominin geliştirilmesi, biyoçeşitlilik ve zehirsiz bir çevre ile sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik yer almaktadır.

Farklı stratejilerin uygulanmasına ilişkin teknik ve daha pratik ayrıntılar bir sonraki bölümde ele alınacaktır.

⁷Avrupa Komisyonu, 2020. *Adil Geçiş Mekanizması: Kimsenin Geride Kalmadığından Emin Olmak*. Avrupa Komisyonu.

⁸Avrupa Komisyonu, 2020. *Avrupa İçin Kurtarma Planı*. [çevrimiçi] Erişim adresi: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en [Erişim tarihi 2 Ekim 2020].

⁹2020. *Avrupa Komisyonu*. 2021 Komisyon Çalışma Programı- stratejiden uygulamaya. [çevrimiçi] Erişim adresi: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1940> [Erişim tarihi: 9 Aralık 2020].

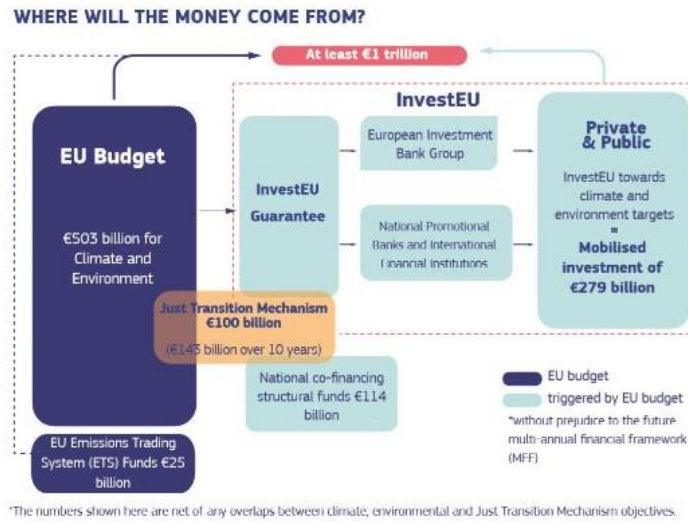
¹⁰von der Leyen, U., 2020. *Basın Köşesi*. [çevrimiçi] Avrupa Komisyonu - Avrupa Komisyonu. Şu adresten erişilebilir: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1655> [Erişim tarihi 2 Ekim 2020].

Bölüm 2: Avrupa Yeşil Anlaşmasının Uygulanması

Bir sonraki bölümde EGD'nin en iyi nasıl uygulanabileceği sorusu ele alınmaktadır. Bu sadece yatırımların harekete geçirilmesi gibi teknik sorularla değil, aynı zamanda kamu desteğinin nasıl sürdürülebileceği ve büyümeye odaklanmanın gezegensel sınırlarla uyumlu olup olmadığı gibi daha toplumsal kaygılarla da ilgilidir.

Dönüşümün Finansmanı

Avrupa Komisyonu, önümüzdeki on yıl içinde en az 1 trilyon Avro tutarında sürdürülebilir yatırıma ihtiyaç duyulacağını tahmin etmektedir. **EGD Yatırım Planı (EGDIP)**, önümüzdeki on yıl içinde gerekli sürdürülebilir yatırımları harekete geçirecek ana araçtır. **Kamu sektörü tek başına gerekli tüm yatırımları karşılayamayacağından**, bu hem **kamu hem de özel paradan** oluşacaktır.¹¹ 500 milyar Avro doğrudan AB Bütçesinden gelirken, kalan fonların büyük **bir kısmı InvestEU** yatırım programı aracılığıyla harekete geçirilecektir.

Avrupa Yeşil Anlaşma Yatırım Planı Kaynak: Avrupa Komisyonu

InvestEU, Avrupa için Yatırım Planının bir devamı niteliğindedir. Şu anda mevcut olan 13 AB finansal aracının tamamı InvestEU ile tek bir çatı altında birleştirilmiştir. Dört temel yatırım alanı bulunmaktadır:

- Sürdürülebilir altyapı
- Araştırma, inovasyon ve dijitalleşme
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler
- Sosyal Yatırım ve Beceriler

Bu dört yatırım alanında, yatırımların en az %30'u iklimle ilgili sorunlara ayrılacaktır. Program üç ayaktan oluşmaktadır. İlk olarak, AB bütçesinden sağlanan garantileri kullanarak dört temel alanı destekleyen projeler için özel ve kamu finansmanını harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. İkincisi,

¹¹Avrupa Komisyonu. (t.y.-d). Sürdürülebilir Finansmana Genel Bakış. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-23_Kasim_2020_finance/overview-sustainable-finance_en

[InvestEU Teknik Danışma Merkezi](#), finansman arayan projelere danışmanlık yapmaktadır. Son olarak, InvestEU Portalı projeleri ve ilgili yatırımcıları bir araya getirmektedir.¹²Program 2021 yılında yürürlüğe girecektir.

AB bütçesinin %25'ine ek olarak EGDIP, ulusal bütçelerden AB projelerine yapılan katkılara da dayanmaktadır. Ayrıca Komisyon, bütçeleme uygulamalarını tarayarak ve kıyaslayarak Üye Devletlerin bütçelerini yeşil hale getirmelerine yardımcı olacaktır. Komisyon, EGD'nin fosil yakıt sübvansiyonlarının kaldırılması, vergi yükünün işgücünden kirliliğe kaydırılması ve sosyal hususların dikkate alınması gibi ulusal düzeyde geniş tabanlı vergi reformları için bir bağlam yaratacağını ummaktadır. Ayrıca Üye Devletlere KDV'lerini çevresel maliyetleri yansıtacak şekilde ayarlamalarını önermektedir.¹³

Haziran 2020'de, Komisyon tarafından bu amaçla özel olarak kurulan bir [Teknik Uzman Grubu](#), Sürdürülebilir Finans Taksonomisi için tavsiyeler içeren bir [rapor](#) yayınladı.¹⁴Komisyon şu anda teknik tarama kriterlerini tanımlayarak çevresel olarak sürdürülebilir faaliyetlerin gerçek listesini oluşturmak için çalışıyor. Taksonominin 2021 yılı sonuna kadar tam olarak uygulanabilmesi için 2020 yılı sonuna kadar oluşturulması gerekmektedir. Taksonomi altı çevresel hedef tanımlamıştır:

1. iklim değişikliğinin azaltılması
2. iklim değişikliği adaptasyonu
3. su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilirliği ve korunması
4. döngüsel ekonomiye geçiş
5. kirlilik önleme ve kontrol
6. biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu

Sürdürülebilir bir yatırım bu hedeflerden en az birine katkıda bulunurken aynı zamanda diğer beşine de önemli bir zarar vermemelidir. Ayrıca, yatırımların asgari güvenceleri karşılaması gerekir (örneğin, OECD Çok Uluslu Şirketler Rehberi). Şu anda sosyal yatırımlar için bir taksonomi geliştirilmektedir.

Kimseyi Geride Bırakmamak

[Adil Geçiş Mekanizması](#), fosil yakıtı dayalı ekonomiden uzaklaşma sürecinde en büyük zorluklarla karşılaşacak bölgeleri korumak ve desteklemek amacıyla kurulmuştur. Bu bölgeler genellikle çok sayıda işin fosil yakıt ağırlıklı endüstrilere dayandığı bölgelerdir. Adil Geçiş mekanizması, düşük karbonlu faaliyetlere geçişi destekleyerek, işçilerin yeniden vasıflandırılmasını sağlayarak ve bu faaliyetler için kredi ve mali desteğe kolay erişim sağlayarak yardımcı olacaktır.¹⁵Adil Geçiş Mekanizması için finansman, Adil Geçiş Fonu, InvestEU'nun Adil Geçiş Programı ve Avrupa Yatırım Bankası kamu sektörü kredilerine dayanmaktadır. [Adil Geçiş Platformu](#), Üye Devletlerin ve bölgelerin kredilere ve teknik desteğe erişmelerine yardımcı olacaktır. Platform aynı zamanda yatırımcıların ve potansiyel projelerin eşleştirilmesini de kolaylaştıracaktır.

Kamu Desteğinin Yaratılması ve Sürdürülmesi

Adil Geçiş Mekanizması, özellikle geçişten olumsuz etkilenecek vatandaşlar başta olmak üzere geniş çaplı bir kamuoyu desteği yaratılmasında kilit bir faktördür. EGD'ye ilişkin Tebliğ'de Komisyon, geçişin adil hale getirilmesinin politikaların kabul görmesi ve

¹²Avrupa Komisyonu. (t.y.-j). Sırada ne var? InvestEU Programı (2021-2027). Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 7 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-junker-plan/whats-next-investeu-programme-2021-2027_en

¹³Avrupa Yeşil Mutabakatı Tebliği, 2019

¹⁴Avrupa Komisyonu. 2020. *Sürdürülebilir Faaliyetler için AB Taksonomisi*.

¹⁵Avrupa Komisyonu, 2020. *Adil Geçiş Mekanizması: Kimsenin Geride Kalmadığından Emin Olmak*. Avrupa Komisyonu.

politikalarının işe yaraması. Grabbe & Lehne (2019)¹⁶geçiş sürecinin en kırılgan kesimler için sosyal korumaya odaklanmaması halinde EGD'nin toplumda daha fazla bölünmeye yol açabileceği uyarısında bulunmaktadır. Daha yoksul bölgelerin ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi, bu bölgelerde popülizmin daha da yükselmesi riskini doğurabilir. Bu durum, geçişin maliyetlerinin eşit dağıtılmadığı ve yükün en ağırının zaten daha savunmasız olanlara yüklendiği algısıyla körükleenebilir. Öte yandan, adaleti vurgulamak ve geçiş eşitsizlikleri azaltmak için kullanmak aslında daha zengin ve daha yoksul ülkeler ve bölgeler arasında uyumu teşvik edebilir.

Kamuoyu desteğini sürdürebilmek için Komisyon'un farklı çıkarların demokratik açıdan kapsayıcı bir şekilde ele alınmasını sağlaması gerekmektedir. AB, çözümleri daha teknokratik bir şekilde hazırlama eğilimindedir. Ancak, iklim politikaları alanında, demokratik destek yaratmak ve vatandaşlara ihtiyaçlarının dikkate alındığı hissini vermek, geniş bir kamuoyu desteği oluşturmak için çok önemli olacaktır. Grabbe & Lehne (2019) tarafından vurgulanan bir diğer önemli husus da politikaların doğru sıralanmasının önemidir. Örneğin, Fransa'da düşük gelirli vatandaşlar için herhangi bir tazminat ödenmeksizin karbon vergisinin artırılması Sarı Yelekliler Hareketini ateşlemiştir. Bu durum, yeşil önlemlerin en yoksul kesime aşırı yük getirdiği algısı nedeniyle kamuoyu desteğinin kaybedilmesine en iyi örnektir.

Vatandaşların kaygılarının politika yapım sürecine [Avrupa'nın Geleceği](#) daha fazla dahil edilmesine yönelik stratejilerden biri, Covid-19 nedeniyle lansmanı ertelenen [Konferansı](#)'dır. Konferans, iki ana soru etrafında yapılandırılmış tartışmalar için kamuya açık bir forum olarak tasarlanmıştır:

1. Politika, esas olarak yapılandırılmış, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, [Komisyon'un ana hedefleri](#); ve
2. Demokratik süreçlerde reformu teşvik edecek kurumsal konular. Bu, Avrupa seçimleri için lider aday sistemi ve uluslar ötesi parti listeleri oluşturma planlarını içerebilir.¹⁷

Konferans, köklü bir kurum olan vatandaş diyalogları üzerine inşa edilecektir. Buna ek olarak Komisyon, coğrafi, sosyoekonomik ve demografik açıdan çeşitlilik arz eden ve Avrupa Birliği nüfusunu temsil eden panellerin yanı sıra belirli sorular üzerine müzakere panelleri de oluşturacaktır. Gençleri dahil etmek için dijital platformlara güçlü bir şekilde odaklanılacaktır. Komisyon ayrıca, tüm demografik ve sosyoekonomik gruplardan Avrupa vatandaşlarının yanı sıra kentsel ve kırsal alanlarda yaşayanlara ulaşmanın önemini vurgulamaktadır. Bunun için de Bölgeler Komitesi (CoR) ve Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin (EESC) desteğine dayanıyor.

Girişimin amacı Avrupa vatandaşları ile kurumları arasındaki bağları güçlendirmek olduğundan¹⁸, farklı istişare ve tartışmaların sonuçlarının politika eylemi ve vatandaşlar için somut sonuçlarla takip edilmesi önemlidir. Bu, vatandaşların seslerinin duyulduğu algısını güçlendirecektir.

Sürdürülebilir Bir Şekilde Büyümek

¹⁶Grabbe, H. & Lehne, S. (2019). Parçalanmış bir Avrupa'da İklim Politikaları. Mevcut: <https://carnegieeurope.eu/2019/12/18/climate-politics-in-fragmented-europe-pub-80616>. Son erişim tarihi 6 Ekim.

¹⁷Avrupa Komisyonu, 2020. Avrupa'nın Geleceği Konferansını Şekillendirmek. Komisyon'dan Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi'ne Bildirim. Brüksel. Erişim [adresini](#): https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-conference-future-of-europe-january-2020_en.pdf Son Erişim: Ekim 5.

¹⁸Ibid.

EGD, özünde yeşil bir dönüşümü teşvik etmeyi amaçlayan bir büyüme stratejisidir. EGD'ye ilişkin Tebliğ, EGD'yi Avrupa'ya sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme yoluna sokacak bir fırsat olarak tanımlamaktadır. Covid-19'un yayılmasını önlemek için yapılan ekonomik kapanmaların ardından yaşanan son durgunluk ışığında, büyüme vaadi yeni bir önem kazanmıştır. Şu anda Avrupa'da GSYH, 2008'deki Küresel Mali Kriz döneminden bu yana en düşük seviyededir. Devlet destekli kısa dönemli çalışma programları gibi önlemler, 2019'a kıyasla nispeten düşük işsizliğe katkıda bulunmuş olabilir. ¹⁹GSYH'deki bu düşüşe verilen yanıt, hem ulusal düzeyde hem de Yeni Nesil AB programı ile AB düzeyinde büyük teşvik programlarının vaat edilmesine yol açmıştır. Zor durumdaki şirketler ve bölgeler için kurtarma fonlarına ek olarak, EGD'de halihazırda ana hatları çizilen yenileme dalgası ve döngüsel ekonominin teşvik edilmesi gibi stratejilerin güçlendirilmesini de içermektedir.²⁰

Covid-19 krizi, iklim ve ekolojik krizlere yönelik farkındalığın arttığı bir dönemde yaşandığından, birçok kişi yeşil ve kapsayıcı bir toparlanma çağrısında bulundu. Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD), başta işçiler ve KOBİ'ler olmak üzere en kırılgan kesimlerin ihtiyaçlarına öncelik veren, aynı zamanda yatırımların ekonomileri karbonsuzlaştırmaya ve yeşil sektörlerde istihdam yaratmaya yönlendirildiği bir toparlanma çağrısında bulunmaktadır.⁽²¹⁾Yeni fikirler için eski para olmamalıdır. Benzer şekilde, Mariana Mazzucato da yakın tarihli bir makalesinde, inovasyonu özel karlar yaratmaya değil, kamu hedeflerini çözmeye yönlendirmenin hükümetlerin sorumluluğu olduğunu savunmaktadır.²²Toparlanma parası geri dönmek için değil, ileriye sıçramak ve yeşil dönüşümü hızlandırmak için kullanılmalıdır.

Ancak, büyümenin kapsayıcı ve sürdürülebilir olup olamayacağına dair eleştiriler ve endişeler giderek artmaktadır. Büyümenin sürdürülebilir olması için gezegenin sınırları dahilinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlar arasında iklim değişikliği (veya atmosferin CO₂ emme kapasitesi, okyanus asitlenmesi, tatlı su kullanımı veya biyokimyasal akışlar) yer almaktadır.²³Stockholm Dayanıklılık Merkezi'ndeki araştırmacılar, 2030 Gündemi'nin 14 sosyoekonomik hedefine geleneksel yollarla ulaşmanın gezegensel sınırlar üzerinde önemli bir baskı yaratacağını ve dünyayı çevresel hedeflerle ilgili üç SKH'den uzaklaştıracağını savunmaktadır. Araştırmacılar, tüm SKH'lere aynı anda ulaşmak için olağanüstü çaba sarf edilmesi gerekeceğini iddia etmektedir.²⁴

Daha dirençli hale gelmek

Avrupa Komisyonu tarafından tanımlandığı şekliyle dirençlilik, "sadece zorluklara dayanma ve bunlarla başa çıkma yeteneği değil, aynı zamanda sürdürülebilir, adil ve demokratik bir şekilde geçişlerden geçme yeteneğidir." ²⁵Benzer şekilde, sosyal ve ekolojik olarak dirençli sistemler, insanlar ve çevreleri için kalıcı refah yaratmaya devam ederken, değişim ve zorluklara yanıt verme kapasitesine sahip olarak tanımlanabilir.²⁶*Birlikte*

¹⁹Eurostat, 2020. 2020'nin İkinci Çeyreği İçin GSYH Ana Büyüklükleri ve İstihdam Tahminleri. Haber Bülteni Euro Göstergeleri.

²⁰Avrupa Komisyonu. (2020e, 21 Mayıs). Avrupa'nın Anı: Onarın ve gelecek nesil için hazırlayın. Ec.Europa.Eu. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940

²¹Sürdürülebilir Kalkınma için Dünya İş Konseyi. 2020. "Covid-19'un Önümüzdeki On Yıl İçin Sonuçları". Vizyon 2050 Konu Özeti. WBCSD.

²²Mazzucato, M., 2020. Covid-19 krizi kapitalizmi farklı şekilde yapmak için bir şans. *The Guardian*, [çevrimiçi] Erişim adresi:< <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/mar/18/the-covid-19-crisis-is-a-chance-to-do-capitalism-differently>> [Erişim tarihi: 2 Ekim 2020].

²³Stockholm Dayanıklılık Merkezi, 2020. *Gezegensel Sınırlar - Stockholm Dayanıklılık Merkezi*. [çevrimiçi] Stockholmresilience.org. Erişim adresi:< <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>> [Erişim tarihi: 2 Ekim 2020].

²⁴Randers ve diğerleri, 2018. 9 gezegen sınırı içinde 17 sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak.

²⁵Avrupa Komisyonu, 2020. *2020 Stratejik Öngörü Raporu - Daha Dirençli Bir Avrupa'ya Doğru Yol Almak*. [çevrimiçi] Avrupa Komisyonu

²⁶Bhamra, S., 2015. Kalkınmanın Ölçülmesi için Dayanıklılık Çerçevesi. GSDR 2015 için özet. [çevrimiçi]

SKH'lere yönelik ilerlemeyi takip eden bir sivil toplum girişimi olan 2030, daha geniş bir dayanıklılık kavramının geliştirilmesinin önemli olduğunu savunmaktadır. Bu kavram, sürdürülebilir kalkınmada karşılaşılan zorlukların birbirine bağlılığını, değişkenliğini, belirsizliğini ve karmaşıklığını kabul etmelidir. Bunun için de sürdürülebilir kalkınmanın tüm farklı yönlerini kapsayan bütüncül ve entegre bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Avrupa Çevre Ajansı'ndan Jock Martin'e göre bu, politika yapıcılarını sürdürülebilirliğin farklı boyutları arasındaki değiş tokuşlar ve potansiyel sinerjiler hakkında bilgilendirmenin yanı sıra nesiller arasında ve mekânda, Avrupa içinde ve Avrupa ile dünyanın geri kalanı arasında da bilgilendirmeyi içerebilir.

Avrupa Komisyonu, Covid-19 salgını gibi gelecekteki şoklara karşı dayanıklılığı arttırmak amacıyla [Stratejik Öngörü Giriřimini](#) . başlatmıştır. Geleceėe dönük politikalar geliştirmeyi amaçlayan bu girişim, kanıta dayalı ve katılımcı politika yapımını teşvik edecek. Giriřimden sorumlu Komisyon Bařkan Yardımcısı řeřčovi, stratejik öngörüü Komisyon'un çalışmalarına rehberlik eden bir pusula olarak nitelendirdi.

Tüm önemli politika girişimleri, olası gelecek senaryolarının ve hem zorlukların hem de fırsatların net bir şekilde anlaşılmasını sağlamak için stratejik öngörü ile bilgilendirilmelidir.²⁷Bu, politika girişimlerinin kabul edilmeden önce bir etki değerlendirmesinden geçmesi gerektiği anlamına gelir. Yeni politikaları değerlendirmek için kullanılabilecek dört ana teknik vardır:

- 1) Ufuk taraması, olayların ve eğilimlerin sistematik bir değerlendirmesi
- 2) Megatrend analizi, model değişimlerinin sistematik bir analizi ve tartışması
- 3) Senaryo planlaması, iyi ya da kötü olsun farklı gelecek senaryolarının geliştirilmesi
- 4) Vizyon belirleme, tercih edilen bir yönün belirlenmesi

İlk yıllık [Stratejik Öngörü Raporu](#) Eylül 2020'de yayımlanmıştır. Rapor, Covid-19 krizi ve sonuçlarının AB'de dayanıklılık ve krizlere hazırlıklı olmanın önemini ortaya koyduğunu savunmuştur. Dirençli bir AB, genel olarak SKH'leri daha iyi uygulayabilecektir.

2017 yılında AB, *FORENV* adında bir çevresel stratejik öngörü sistemi kurmuştur. Bu, çevresel sorunları ve riskleri tespit etmek, karakterize etmek ve önceliklendirmek ve bunları politika yapıcılara ve diğer paydaşlara iletmek için yapılan bir uygulamadır. Amaç, politika yapıcılarının ve diğer paydaşların riskleri önlemesini veya etkili bir şekilde yönetmesini sağlamaktır. 2017'deki pilot uygulamanın ardından ilk yıllık döngü 2018-2019'da tamamlanmıştır. FORENV, uzman bilgisi ve mevcut ilgili literatür ve kanıtlara yönelik masa başı araştırmasına dayanarak her döngü için ortaya çıkan on sorunu belirlemektedir.²⁸İlk tam döngüde belirlenen sorunlar arasında karbon nötr döngüsel ekonomiye geçişteki eēitsizlikler, ortaya çıkan ve değişen beslenme şekilleri ve tüketim kalıpları yer almaktadır.

²⁷Avrupa Komisyonu. 2020. *Stratejik Öngörü*. [evrimii] Erişim adresi:< https://ec.europa.eu/info/strategic-foresight_en> [Erişim tarihi: 2 Ekim 2020].

²⁸FORENV. (2019). AB Çevresel Öngörü Sistemi Pilot 2017-18. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4a9b705f-55d0-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-93380080>

Bölüm 3: Temel Eylem Alanları

AB'nin 2030 ve 2050 İklim Hedeflerinin Artırılması

Aralık 2020'de Avrupa Konseyi, 2030 yılı için azaltım hedefini 1990 seviyelerine kıyasla daha önce %40'tan en az %50'ye ve %55'e yükseltme kararı almıştır. Bu, Komisyon'un EGD'ye ilişkin Tebliğ'deki önerileriyle örtüşüyordu. Avrupa Parlamentosu %60'lık bir azaltım lehinde oy kullanmıştı.²⁹Konsey'in kararının hala onaylanması gerekiyor. Örneğin Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nde (IPCC) yer alan bilim adamları, 1.5°C'nin altında kalmak için sera gazı emisyonlarının her yıl en az %7.6 oranında azaltılması gerektiğini savunmaktadır. ³⁰AB için bu %65'lik bir azaltım anlamına gelmektedir.³¹

2030 hedefinin artırılması, Mart 2020'de Komisyon tarafından önerilen İklim Yasasının bir parçasıdır. Ayrıca İklim Yasası, 2030 ve 2050 hedeflerine yönelik ilerlemenin takip edilmesine yönelik tedbirleri de içermektedir. 2023 yılından itibaren tüm AB mevzuatı ve ulusal mevzuat, hedeflerle uyumluluk açısından gözden geçirilecektir. Eğer bir boşluk görülürse, Komisyon bu yasaların revize edilmesini önerecek ve Üye Devletlere takip etmeleri gereken tavsiyelerde bulunabilecektir.

Komisyon, hedeflerine ulaşmak için 2021 yazına kadar AB düzeyinde enerji ve iklimle ilgili tüm mevzuatı gözden geçirmeyi planlamaktadır. Örneğin, 2021 Çalışma Programında Avrupa Komisyonu, karbon kaçağını önlemek amacıyla bir Karbon Sınır Ayarlama Mekanizması önermektedir.³²Karbon kaçağı, şirketlerin üretimlerini karbon emisyonları üzerinde daha düşük kısıtlamalara sahip ülkelere taşımaları durumunda ortaya çıkmaktadır. Karbon Sınır Ayarlama Mekanizması, AB dışından yapılan ithalata bir karbon fiyatı uygulayacaktır. Bu, yabancı üreticileri ve AB ithalatçıları AB'de üretilmeyen ürünlerdeki karbon emisyonlarını azaltmaya motive etmeyi amaçlamaktadır.

Temiz, Uygun Fiyatlı ve Güvenli Enerji Temini

Aralık 2019'da, Üye Devletlerin tüm ulusal hükümetleri, Komisyon tarafından ilk taslakları hakkında geri bildirim aldıktan sonra, AB'nin iklim hedeflerine ulaşmak için ulusal stratejiyi ortaya koyan Ulusal Enerji ve İklim Planlarını yeniden sundu. Bu planların 2023 yılında yeni iklim hedeflerini yansıtacak şekilde revize edilmesi gerekecek. Genel olarak Komisyon, yenilenebilir enerjiye geçişin en çok müşterilere fayda sağlamasını ve karbonsuzlaştırmanın mümkün olan en düşük maliyetle gerçekleşmesini talep etmektedir. Komisyon'un Ekim 2020'de tavsiyelerde bulunduğu enerji yoksulluğunun ele alınması kilit bir husustur.³³

Enerji yoksulluğu genel olarak yeterli miktarda enerjiye erişememe olarak tanımlanabilir. Örneğin, 2018 yılında yaklaşık 34 milyon Avrupalı, evlerini yeterli derecede ısıtacak paraya sahip değildi.

²⁹Avrupa Komisyonu. (2020g, 11 Eylül). AB iklim yasası: Avrupa Parlamentosu Üyeleri 2030 yılına kadar emisyon azaltım hedefini %60'a çıkarmak istiyor | Haberler | Avrupa Parlamentosu. Europarl.Europa.Eu. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200907IPR86512/eu-climate-law-meps-want-to-increase-emission-reductions-target-to-60-by-2030>

³⁰BM Çevre. (2019, Kasım 26). Görsel özellik: Emisyon Açığı Raporu 2019. UNEP - BM Çevre Programı. <https://www.unenvironment.org/interactive/emissions-gap-report/2019/>

³¹Schulz, F. (2020, 29 Mayıs). AB milletvekilleri %65 iklim hedefi önerisini tartışıyor. Www.Euractiv.Com. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eu-parliaments-climate-committee-divided-over-65-climate-target/>

³²Komisyon Çalışma Programı 2021

³³Avrupa Komisyonu 2019: EGD'ye ilişkin Bildirim

yeterli sıcaklık. [Avrupa Sosyal Haklar Sütununda](#) enerjiden temel bir hizmet olarak bahsedilmektedir. Üye devletler, ihtiyaç sahiplerinin enerjiye erişimi için destek sağlamalıdır. Komisyon'un enerji yoksulluğuyla mücadeleyle yönelik kilit stratejisi, aynı zamanda Yeni Nesil AB kurtarma paketinin de kilit bir parçası olan 'Yenileme Dalgası'dır. Yenileme Dalgası, Enerji ve Kaynak Verimli Bir Şekilde İnşa Etme ve Yenileme bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.³⁴

Enerji yoksulluğunun ele alınmasında karşılaşılan en önemli zorluk, sorunun boyutuna ilişkin yeterli veri bulunmamasıdır. Bu nedenle Komisyon, Üye Devletler tarafından hassas durumdaki hanelerin belirlenmesi ve sorunla mücadele için uygun stratejilerin geliştirilmesi amacıyla kullanılacak bir dizi sayısal veri geliştirmiştir.

Temiz enerjiye geçiş akıllı teknoloji gerektirecektir. Trans-Avrupa Şebekeleri - Enerji (TEN-E) ile ilgili yönetmelik, akıllı teknolojiler, akıllı şebekeler, hidrojen ve diğer yenilenebilir enerjileri kapsayacak şekilde gözden geçirilecektir.

Temiz ve Döngüsel Ekonomi için Sanayinin Harekete Geçirilmesi

Toplam sera gazı emisyonlarının %50'si ve biyolojik çeşitlilik kaybının %90'ından fazlası kaynak çıkarma ve malzeme, yakıt ve gıda işleme faaliyetlerine atfedilebilir. Şu anda AB'deki malzemelerin sadece %12'si geri dönüşümden elde edilmektedir. Dijital ve yeşil dönüşümlerin el ele gittiği ve sürdürülebilir ve istihdam yoğun ekonomik faaliyetleri genişletme fırsatı sağladığı görülmektedir. Dijitalleşme, yeşil dönüşümün kilit bir sağlayıcısı olarak görülmektedir. Ancak şu anda geçiş çok yavaştır.

EGD Tebliği'ne göre Komisyon, yüksek enerji yoğunluklu endüstriler için farklı bir dizi tavsiye planlamaktadır. Ayrıca, düzenleyici ve düzenleyici olmayan çabaları artırarak ve bilgi mevcudiyetini geliştirerek yeşil badana ile mücadele etmek istemektedir. Buna ek olarak Tebliğ, ambalajlama ve atık üretimine ilişkin bir düzenlemeyi de içermektedir.

Kaynaklara erişim bir güvenlik meselesi olarak görülüyor ve Komisyon temiz teknoloji ve dijitalleşmenin yanı sıra silahlar için de sürdürülebilir malzemelerin tedarikini sağlamak istiyor.

[Sanayi Stratejisi](#) Mart 2020'de yayımlanmıştır. Üç temel önceliğin ana hatlarını çizmektedir:

- Küresel rekabetçiliğin sürdürülmesi ve eşit bir oyun alanının korunması
- 2050'ye kadar iklim nötr hale gelmek
- Avrupa'nın dijital geleceğini şekillendirmek

Stratejinin iklim değişikliğinin azaltılması ve adaptasyonuna ilişkin planları, ekonominin çoğu sektörünü karbonsuzlaştırma ve sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik endüstrilerini destekleme niyetini içermektedir. Temiz hidrojen ittifakının kurulmasını ve ardından düşük karbonlu endüstriler ve diğer konularda ittifaklar kurulmasını öngörmektedir.

Döngüsel Ekonomi [Eylem Planı](#), ekonomik büyümenin kaynak kullanımından ayrıştırılmasını açık hedeflerinden biri olarak ortaya koymaktadır. Buna ek olarak Komisyon, döngüsel ekonomi ilkelerinin uygulanmasının GSYH'yi %0.5 oranında artırabileceğini ve 700,000'e kadar istihdam yaratabileceğini tahmin etmektedir. Eylem Planı, ürünlerin tasarımının daha dayanıklı, yeniden kullanılabilir, onarılabilir ve yükseltilebilir olacak şekilde düzenlenmesine ilişkin öneriler içermektedir. Ayrıca Komisyon, satılmayan dayanıklı malların imha edilmesine yasak getirmeyi planlıyor. Eylem Planında ayrıca ambalaj, pil, inşaat ve binalar ile gıdaya ilişkin düzenlemelerin yanı sıra atıkların azaltılmasına yönelik özel eylemler de yer alıyor.

³⁴ Avrupa Komisyonu. (2020i). Enerji Yoksulluğuna İlişkin Komisyon Tavsiye Kararı.

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/recommendation_on_energy_poverty_c2020_9600.pdf

Enerji ve kaynak verimli bir şekilde inşa etmek ve yenilemek

Avrupa Birliği'nde tüketilen enerjinin %40'ı binalardan kaynaklanmaktadır. 2030 iklim hedefi olan %55 emisyon azaltımına ulaşmak için binalardan kaynaklanan sera gazı emisyonlarının %60, enerji tüketiminin ise %14 oranında azaltılması gerekmektedir.³⁵Tüm binaların enerji verimliliği ve yalıtım konusunda en yeni standartlara uyması halinde enerji tüketimi çok daha düşük olabilir. Eski binaların, özellikle enerji verimliliği ve yalıtım açısından en yeni standartlara getirilmesi gerekmektedir. Şu anda, farklı Avrupa Üye Devletlerindeki yenileme oranı %0.4 ile %1.2 arasında değişmektedir. Komisyon, farklı teşvikler ve finansman programları yoluyla bu oranı 2030 yılına kadar iki katına çıkarmayı amaçlamaktadır. Buna ek olarak, yeni binaların ve yenilenen eski binaların en yeni standartlara uymasını sağlamak için binalarda enerji performansına ilişkin yönetmeliği daha sıkı bir şekilde uygulayacaktır. ³⁶Bu sadece enerji verimliliği ve iklim hedeflerine ulaşmak için önemli değil, aynı zamanda 160.000'e kadar ek yerel istihdam yaratabilir ve KOBİ'leri destekleyebilir⁽³⁷⁾. Yenileme ve enerji verimliliğinin önemi, Covid-19 kurtarma programı Next Generation EU'da daha da vurgulanmaktadır. Yukarıda özetlenen hedeflere atıfta bulunan kurtarma ve dayanıklılık tesisinde iki amiral gemisi proje bulunmaktadır. *Power Up* geleceğe dönük ve temiz teknolojilerin yanı sıra yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesine öncelik vermektedir. *Renovate* ise kamu ve özel binalarda enerji verimliliğinin artırılmasına odaklanmaktadır.³⁸

Yenileme Dalgası Stratejisi, 2030 yılına kadar 35 milyon binanın yenilenmesi hedefini ortaya koymaktadır. Üç temel alana öncelik verecektir:

- 1) Isıtma ve soğutmanın karbonsuzlaştırılması
- 2) Enerji yoksulluğu ve en kötü performans gösteren binalarla mücadele
- 3) Okullar ve hastaneler gibi kamu binalarının yenilenmesi

Yenilenebilir Enerji Direktifindeki ısıtma ve soğutma hedefleri güçlendirilecek ve Komisyon Yeni bir Avrupa Bauhaus Girişimi planlıyor. Bu disiplinler arası ortak yaratım projesi 2021 yazında başlayacak. Yeni bir Avrupa estetiği yaratmak üzere bilim insanları, mimarlar, tasarımcılar, sanatçılar, planlamacılar ve sivil toplum gibi farklı paydaşları bir araya getiriyor. Amaç, performansı yaratıcılıkla birleştirmek ve yaşanabilir ortamları herkes için erişilebilir kılmak olacaktır.

Zehirsiz Bir Çevre İçin Sıfır Kirlilik Hedefi

Bu kilit alandaki çalışmalar muhtemelen 2021 yılında başlayacaktır. Ardından Komisyon hava, su ve toprak için bir sıfır kirlilik eylem planı yayınlamayı planlamaktadır. Amaç, yeraltı ve yerüstü sularının doğal işlevlerinin yeniden tesis edilmesidir. Bu plan, topraktaki besin maddesi fazlalığını kısıtlamaya odaklanan Tarladan Sofraya Stratejisi ile sıkı bir şekilde bağlantılı olacaktır.

Buna ek olarak Komisyon, diğer iklim, enerji ve döngüsel ekonomi hedefleriyle uyumlu hale gelmeleri için büyük sanayi tesislerinden kaynaklanan kirliliği ele alan ve önleyen tedbirleri gözden geçirecektir.

³⁵Avrupa Komisyonu. (2020m, 14 Ekim). Yenileme Dalgası: Emisyonları azaltmak, toparlanmayı hızlandırmak ve enerji yoksulluğunu azaltmak için yenileme oranının iki katına çıkarılması. Ec.Europa.Eu.

³⁶Avrupa Komisyonu 2019: EGD'ye ilişkin Bildirim

³⁷Avrupa Komisyonu 2020m: Yenileme Dalgası

³⁸NextGenerationEU: RRF için sonraki adımlar. (n.d.). [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1658

Buna ek olarak Komisyon, toksiklerden arındırılmış bir çevre sağlamak üzere bir kimyasallar stratejisi hazırlayacaktır. Bu, tüm taraflar arasında işbirliği ve düzenlemelerin güçlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilecektir.

Ekosistemlerin ve Biyoçeşitliliğin Korunması ve Geri Kazanılması

Biyoçeşitlilik kaybının başlıca sebepleri kara ve deniz kullanımındaki değişim, doğal kaynakların doğrudan sömürülmesi ve iklim değişikliği olarak belirlenmiştir. Biyoçeşitlilik kaybını ele almak ve durdurmak için Komisyon Mart 2020'de bir Biyoçeşitlilik Stratejisi sunmuştur. Bu strateji 2021 yılından itibaren özel eylemlerle takip edilecektir. Stratejiye ek olarak, tüm politikaların biyoçeşitlilik kaybının önlenmesine katkıda bulunması önemlidir. Örneğin, F2F'nin biyoçeşitlilik üzerine kendi bölümü bulunmaktadır.³⁹Çiftçiler ve balıkçılar, Ortak Tarım Politikası ve Ortak Balıkçılık Politikası (CFP) aracılığıyla yeni finansman programlarına erişebilmelidir. Bu özellikle onları sürdürülebilir uygulamaları benimsemeye teşvik etmelidir.⁴⁰

Komisyon ayrıca, yayınlanması için belirli bir zaman dilimi belirtmeksizin bir orman stratejisi tasarlamayı planlamaktadır. Bu strateji Avrupa'da ağaçlandırma, ormanların korunması ve yeniden ağaçlandırmaya yönelik planları içermelidir. OTP aynı zamanda ormanların sürdürülebilir yönetimini de teşvik etmelidir.

Ormanların yanı sıra okyanuslar ve denizler de sağlıklı bir çevrenin sağlanması ve iklim değişikliğiyle mücadelede kilit unsurlar olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. Komisyon, IPCC'nin okyanuslara ilişkin özel raporunu analiz etmeyi ve denizcilik alanında tedbirler önermeyi amaçlamaktadır. Bunlar muhtemelen açık deniz yenilenebilir enerjisinin artan potansiyelini kullanmayı da içerecektir.⁴¹

Biyoçeşitlilik Stratejisi, karada ve denizde Avrupa çapında bir koruma alanları ağı kurulmasını içermektedir.⁴²Karanın %30'u ve deniz yüzeyinin %30'u korunacaktır.⁴³AB Doğa Restorasyon Planı, 2030 yılına kadar AB genelinde bozulmuş ekosistemlerin restorasyonunu öngörmekte ve bunların sürdürülebilir yönetimini ana hatlarıyla belirtmektedir. Strateji ayrıca uygulamayı sağlamak, ilerlemeyi takip etmek, bilgiyi geliştirmek, finansmanı iyileştirmek ve işletmelerin daha iyi karar almasını sağlamak için daha iyi bir yönetim çerçevesi oluşturma planlarını da içermektedir. Son olarak Komisyon, küresel bir liderlik rolü üstlenmeyi ve biyoçeşitliliği geliştirme yeteneğini göstermeyi planlamaktadır. AB, uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nde iddialı biyolojik çeşitlilik hedefleri için bastıracaktır.

Çiftlikten Çatala: Adil, Sağlıklı ve Çevre Dostu Bir Gıda Sistemi

Tarladan Sofraya (F2F) Stratejisi 20 Mayıs 2020 tarihinde yayımlanmıştır ve birçoğu Komisyon tarafından 2023 yılı sonuna kadar geliştirilecek olan bir dizi strateji, direktif ve eylem planından oluşmaktadır. Bölgesel Kalkınma Fonu ve InvestEU gibi farklı mekanizmalar aracılığıyla finanse edilecektir.

Stratejinin amacı Avrupa gıda sistemlerini adil, sağlıklı ve çevre dostu hale getirmektir. Sürdürülebilir bir gıda sistemi, diğerlerinin yanı sıra, nötr bir olumlu çevresel etkiye sahip olmalıdır,

³⁹Avrupa Komisyonu 2019: EGD'ye ilişkin Bildirim

⁴⁰Avrupa Komisyonu. (t.y.-e). Reinforcing Europe's resilience [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_884

⁴¹Avrupa Komisyonu 2019: EGD'ye ilişkin Bildirim

⁴²https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm

⁴³Avrupa Komisyonu. (t.y.-b). AB 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

iklim değişikliğini azaltmaya ve uyum sağlamaya yardımcı olmak, biyolojik çeşitlilik kaybını tersine çevirmek ve halk sağlığı ve beslenmesini sağlamak. Daha spesifik olarak, F2F Stratejisi aşığıdaki alanlara odaklanmaktadır:

- Sürdürülebilir Değer zincirleri
- Sürdürülebilir üretimin sağlanması
- Gıda güvenliği
- Sürdürülebilir gıda işleme, toptan, perakende, konaklama ve gıda hizmetleri uygulamalarının teşvik edilmesi
- Sürdürülebilir gıda tüketiminin ve sağlıklı beslenmeye geçişin teşvik edilmesi
- Gıda kaybının ve israfının azaltılması
- Gıda tedarik zinciri boyunca gıda sahtekarlığı ile mücadele

Sürdürülebilir üretimin sağlanması için Komisyon farklı stratejiler öngörmektedir. Örneğin, Eylem Planına göre,⁴⁴ çiftçilerin ekolojik faydaları olacak ve çiftçilerin gelirini artıracak biyoyakıt, biyoenerji veya biyo protein yemi üretmelerini sağlayacak biyo-ekonomi potansiyeli büyük ölçüde kullanılmamıştır. Komisyon ayrıca karbon birikimini teşvik edecek ve ödüllendirecektir. Bu da sera gazı emisyonlarını azaltırken çiftçilere ekstra gelir sağlayacaktır.

Komisyon, **gıda güvenliği** etiketi altında tedarik zincirlerinin güvenliğini de ele almaktadır. Covid-19 kaynaklı sokağa çıkma yasakları nedeniyle tedarik zincirlerinin kesintiye uğraması ve gıda çalışanlarının yetersiz kalması olağanüstü bir durum teşkil etmiştir. Bununla birlikte, iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik kaybı, tedarik zincirleri ve gıda üretimi için ele alınması gereken tehditler oluşturmaktadır. Öte yandan gıda güvenliği, gıda sektöründeki işçiler için insana yakışır çalışma standartlarını da içermektedir. F2F Eylem Planı, Avrupa Sosyal Haklar Sütununda yer alan temel ilkelerin önemini vurgulamaktadır. Bunlar arasında eşitlik, adil çalışma koşulları, sosyal koruma ve kapsayıcılık ilkeleri yer almaktadır.⁴⁵

F2F Stratejisi sadece Avrupa'daki gıda sistemini dönüştürmeyi değil, aynı zamanda dünya çapında gıda üretimi için standartlar belirlemeyi ve daha sürdürülebilir gıda üretimine küresel geçişi hızlandırmayı amaçlamaktadır. Bu esas olarak ticaret politikası ve ortaklıklar yoluyla gerçekteşmelidir. Gözden geçirilmiş bir ticaret politikası, biyoçeşitliliğin korunması ve hayvan refahı gibi farklı kilit alanlarda üçüncü ülkelerden iddialı taahhütler almayı hedeflemelidir. Ayrıca Komisyon, ithalatın ormansızlaşma ve ormanların bozulması üzerindeki etkisini en aza indirecek mevzuat geliştirmeyi planlamaktadır.

F2F Stratejisi büyük ölçüde Ortak Tarım Politikası (CAP) ve Ortak Balıkçılık Politikasına (CFP) dayanmaktadır. Komisyon, CAP için bütçenin %40'ını, CFP için ise %30'unu iklim eylemine ayırmayı önermektedir. Komisyon 2018 yılında OTP'de reform yapılması için bir teklif sunmuştur. Bu teklif, çiftçilere verilen desteğin sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesiyle ilişkilendirilmesi suretiyle sübvansiyon tahsis sisteminde reform yapılmasına yönelik öneriler içermektedir.⁴⁶ Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi müzakere pozisyonlarını 2020 sonbaharında belirlemiştir. Komisyon'un yanı sıra STK'lar ve aktivistler de bu pozisyonları, örneğin çiftçilere yapılan ödemelere bir üst sınır getirmeyi reddederek yeşil hedefleri sulandırmakla eleştirmiştir. Şu anda ödemelerin %80'i çiftçilerin %20'sine gitmektedir.⁴⁷

⁴⁴Avrupa Komisyonu. (2020a). Tarladan Sofraya Stratejisi Eylem Planı.

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf ⁴⁵Avrupa Komisyonu. (2020). *Avrupa Sosyal Haklar Sütununun 20 ilkesi*. Mevcut:

https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en. Son erişim tarihi 5 Ekim.

⁴⁶Avrupa Komisyonu. (2020k). CAP reformunu Avrupa Yeşil Anlaşmasına [uygun](https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf) [fisheries/key_policies/documents/factsheet-cap-reform-to-fit-european-green-deal_en.pdf](https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf) hale getirmek için Parlamento ve Konsey ile birlikte çalışmak. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming->

⁴⁷Metta, M. (n.d.). AB'nin 2020 sonrası Ortak Tarım Politikası: Yüksek hırs, düşük reform! | Heinrich Böll Stiftung Derneği Brüksel Ofisi - Avrupa Birliği. Heinrich-Böll-Stiftung. Erişim tarihi: 18 Aralık 2020, <https://eu.boell.org/en/2020/11/03/cap-post-2020-high-ambition-low-reform>

Komisyon, OTP'nin EGD ile uyumlaştırılması konusundaki kararlılığını teyit etmiş ve müzakereler için bir görev gücü oluşturmuştur.⁴⁸

Sürdürülebilir ve Akıllı Mobiliteye Geçişin Hızlandırılması

2018 yılında, havacılık da dâhil olmak üzere ulaştırma sektörü, AB27'deki emisyonların dörtte birinden sorumluydu.⁴⁹2050 yılına kadar net karbon nötrlüğü hedefine ulaşmak için ulaştırma sektöründeki emisyonların %90 oranında azaltılması gerekmektedir. Aralık 2020'de Komisyon bir Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi önermiştir Strateji üç sütuna dayanmaktadır:

- 1) Tüm ulaşım türlerini daha sürdürülebilir hale getirin
- 2) Çok modlu bir ulaşım sisteminde sürdürülebilir alternatiflerin yaygın olarak kullanılabilir hale getirilmesi
- 3) Geçiş sağlamak için doğru teşvikleri uygulamaya koyun

Strateji 2030, 2035 ve 2050 yılları için bir vizyon ortaya koymaktadır. Strateji, 2030 yılı için Avrupa sokaklarında en az 30 milyon sıfır emisyonlu otomobil olmasını planlamaktadır⁽⁵⁰⁾ (Karşılaştırma yapmak gerekirse, 2018 yılında Avrupa'da 292 milyon kayıtlı otomobil vardı⁵¹). Buna ek olarak, 100 şehir iklim açısından nötr hale getirilecek ve yüksek hızlı tren ağının boyutu iki katına çıkarılacaktır. 2035 yılına kadar, ilk iklim-nötr yolcu uçağı için teknoloji hazır olmalıdır. 2050 yılında, ağır hizmet araçları da dahil olmak üzere tüm ulaşım modları için sıfır emisyon teknolojisi olmalıdır.⁵²

Ulaştırma sektöründeki ana finansman mekanizması, bütçenin %60'ının sürdürülebilir altyapı ile bağlantılı altyapı projelerine harcanması gereken [Connecting Europe Facility](#)'dir.⁵³Connecting Europe Facility gibi finansman araçları aracılığıyla, dijitalleşme yoluyla akıllı trafik yönetim sistemleri geliştirilecek ve uygulanacaktır. Bu, çok modlu taşımacılığı arttıracak ve kentsel alanlarda kirliliği ve tıkanıklığı azaltacaktır. Çok modlu taşımacılık, hem yük hem de yolcu taşımacılığında farklı ulaşım modlarının (veya araçlarının) kullanılmasını ifade eder. Yolcular için bu, toplu taşıma araçlarının, bisikletlerin ve taksilerin kullanımını içerebilir. Çok modlu taşımacılığın gelişimi temel olarak dijitalleşme tarafından yönlendirilmektedir.⁵⁴Şehirler, örneğin güvenli bisiklet yolları ağını büyük ölçüde genişleterek, daha fazla sürdürülebilirliğe geçişin ön saflarında yer almalıdır. Ayrıca, uzun mesafeler için sıfır emisyonlu uçaklara ek olarak, 500 km'nin altındaki seyahatler için karada karbon-nötr seçeneklerin genişletilmesi gerekmektedir. Buna yönelik strateji 2021-2022 yıllarında gözden geçirilecektir. Buna ek olarak, 2021 demiryolu yıldır ve Komisyon uzun mesafeli taşımacılığı artırmak için bir eylem planı önerecektir.

⁴⁸Avrupa Komisyonu. (2020k). CAP reformunu Avrupa Yeşil Anlaşmasına [uygun fisheries/key_policies/documents/factsheet-cap-reform-to-fit-european-green-deal_en.pdf](#) hale getirmek için Parlamento ve Konsey ile birlikte çalışmak. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming->

⁴⁹Avrupa Komisyonu. (2020l). Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi Bildirimi- Avrupa ulaşımını gelecek için rayına oturtmak. <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/com20200789.pdf>

⁵⁰Avrupa Komisyonu. (2020l). Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi Bildirimi- Avrupa ulaşımını gelecek için rayına oturtmak. <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/com20200789.pdf>

⁵¹Statista. (n.d.). Avrupa: Binek araç parkı 2018. Statista. Erişim tarihi: 18 Aralık 2020, <https://www.statista.com/statistics/452449/european-countries-number-of-registered-passenger-cars/>

⁵²Avrupa Komisyonu. (2020l). Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi Bildirimi- Avrupa taşımacılığını gelecek için rayına oturtmak. <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/com20200789.pdf>

⁵³Smith, J. (2016, 22 Eylül). Sürdürülebilir ulaşım [Metin]. Hareketlilik ve Ulaştırma - Avrupa Komisyonu. https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable_en

⁵⁴EURSELS, R. (2018, 25 Ocak). 2018-Multimodalite Yılı [Metin]. Hareketlilik ve Ulaştırma - Avrupa Komisyonu. https://ec.europa.eu/transport/themes/logistics-and-multimodal-transport/2018-year-multimodality_tr

mesafe ve sınır ötesi tren seyahati. Tren biletlerinin kolaylığı ve bulunabilirliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Fiyatlar, farklı ulaşım türlerinin çevre üzerindeki etkisini daha iyi yansıtmalıdır. Bu, sürdürülebilir davranışlar için doğru teşvikleri sağlamak üzere stratejinin üçüncü ayağının kilit bir unsurudur. Bu nedenle Komisyon, mevcut vergi muafiyetlerine ilişkin Enerji Vergilendirme Direktifini gözden geçirecektir. Bu özellikle denizcilik ve havacılık sektörlerinde fosil yakıtlara yönelik sübvansiyonlar ve vergi muafiyetlerine atıfta bulunmaktadır. Denizcilik sektöründen kaynaklanan emisyonlar Emisyon Ticareti Programına (EU-ETS) dahil edilmeli ve EU-ETS çerçevesinde havayolu şirketlerine verilen ücretsiz sertifikalar azaltılmalıdır. Ayrıca fosil yakıt sübvansiyonları da sona erdirilmelidir.⁵⁵

Şehirlerdeki emisyon ve kirliliğin azaltılması amacıyla, kamyonet ve otomobiller için emisyon performans standartları 2021 yılına kadar gözden geçirilecektir. Ayrıca Komisyon, Avrupa Emisyon Ticareti Programını karayolu trafiğini de kapsayacak şekilde genişletmeyi düşünüyor.

⁵⁵Avrupa Komisyonu. (2020I). Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi Bildirimi- Avrupa ulaşımını gelecek için rayına oturtmak. <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/com20200789.pdf>

Bölüm 4: Sonuçlar

Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa'nın çevre ve iklimle ilgili birçok sorununa çözüm getiren tek bir strateji değildir. Daha ziyade, önümüzdeki on yıl boyunca uygulanacak bir hedefler, niyetler ve amaçlar koleksiyonu sunmaktadır. Gerekli yeşil dönüşüm için kapsayıcı bir çerçeve sunmaktadır. Genel EGD'nin başarısı, yukarıda özetlenen sekiz kilit alanda sayısız strateji ve düzenlemenin detaylandırılmasına ve daha sonra uygulanmasına bağlı olacaktır. Sürdürülebilir hareketlilik, sürdürülebilir gıda ve tarım veya biyoçeşitlilik gibi bazı alanlarda stratejiler halihazırda yayınlanmış olup Avrupa kurumları bu stratejilerde belirtilen hedeflere ulaşmak için yeni mevzuatın hazırlanması veya eski mevzuatın gözden geçirilmesi üzerinde çalışmaktadır. Sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik hedeflerin güçlendirilmesi örneği, farklı çıkarları uzlaştırmamanın ve nihayetinde 2030 Gündemine ve Paris İklim Anlaşmasına katkıda bulunma hedefine ulaşmanın ne kadar zor olacağını göstermektedir. 55'lik emisyon azaltımı hedefi bilim insanları ve iklim aktivistleri tarafından eleştirilirken, geçimleri fosil yakıtlara bağlı olan bazı aktörler bu hedefi çok yüksek olarak algılamaktadır.

EGD 2020 ESDN Konferansı'nda katılımcılar EGD'nin uygulanmasına ilişkin çeşitli konuları tartıştılar. Avrupa Sürdürülebilirlik Kültürünün oluşturulması tekrarlanan bir konuydu. Bu fikir ilk olarak, konferanstan önceki günlerde EGD'yi tartışmak üzere farklı Avrupa ülkelerinden gençlik temsilcilerini bir araya getiren Gençlik Kampı katılımcıları tarafından ortaya atıldı. Konferans katılımcıları bu fikri benimsedi ve Avrupa'da sürdürülebilirliği merkeze alan yeni bir öncü anlatı oluşturmayı önerdi.

Bir Avrupa sürdürülebilirlik anlatısı, dönüşüm için kamu desteğinin yaratılmasına ve sürdürülmesine yardımcı olabilir. Bir diğer önemli husus da kimseyi geride bırakmamak ve en kırılgan kesimlerin orantısız bir şekilde olumsuz etkilenmemesini sağlamak olacaktır. Adil Geçiş Mekanizması ekonomik eşitliğin sağlanmasında önemli bir araç olacaktır. Ayrıca, vatandaşların görüş ve endişelerinin ciddiye alındığını hissetmeleri de önemlidir. Konferans katılımcıları, iklim politikası söz konusu olduğunda Avrupa Birliği'nin temsili demokrasi konusunda zayıf bir sicile sahip olduğunu tespit etmiştir. Avrupa'nın Geleceği Konferansı bunu düzeltmek için bir araç olacaktır. Ancak Avrupa Komisyonu bu tür çalışmalarda çok az deneyime sahiptir ve halihazırda var olan bölgesel ve yerel düzeydeki girişimlerden ders almalıdır.

Avrupa'yı oldukça hazırlıksız yakalayan ve halen devam etmekte olan Covid-19 krizi ışığında, dayanıklılık ve öngörü yaygın olarak tartışılan konular haline geldi. Konferans katılımcıları, dayanıklılığın (sistemlerin risklere hazırlanma, yanıt verme ve risklerden kurtulma kapasitesi) sürdürülebilir bir topluma doğru sistemik dönüşüm için bir pusula olarak kullanılması gerektiğini savundu. Kilit noktalardan biri de dönüşümü ilerletmek için siyasi liderliğe ihtiyacımız olduğudur.

Bu raporun yazıldığı sırada Avrupa'da Covid-19 krizi halen devam etmektedir. Kaynakları ve dikkati bir ölçüde çevresel krizlerden uzaklaştırmış olsa da, EGD'ye ve yeşil dönüşüme olan bağlılık yüksek olmaya devam etmektedir. Kurtarma programı Next Generation EU ve onun Recovery and Resilience Facility'si fonunun %25'ini iklimle ilgili faaliyetlere ayırmıştır. Buna ek olarak, Adil Geçiş Mekanizması da Yeni Nesil AB aracılığıyla ilave fonlarla güçlendirilmiştir. Konferans katılımcıları, eski fikirlere ve özellikle fosil yakıt temelli ekonomik faaliyetlere yeni para verilmemesi için müdahalenin bir *iyileşmeden* ziyade bir *keşif* süreci olması gerektiğini savundu. Bu şekilde, krizden çıkış yolu EGD, 2030 Gündemi ve Paris Anlaşması tarafından öngörülen geçişi hızlandırma şansı sunmaktadır.

Referanslar

- Bhamra, A. (2015). *Kalkınmanın Ölçülmesi için Dayanıklılık Çerçevesi*.
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/642997-Bhamra-Resilience%20Framework%20For%20Measuring%20Development.pdf>
- Komisyon Çalışma Programı 2021. (2020). https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar%3A91ce5c0f-12b6-11eb-9a54-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF
- Deutsche Welle. (n.d.). *Küresel karbon emisyonları 2020'de %7 gibi rekor bir oranda azaldı*. Deutsche Welle. Erişim tarihi: 10 Aralık 2020, <https://www.dw.com/en/global-carbon-emissions-down-by-record-7-in-2020/a-55900887> adresinden alındı.
- Avrupa Komisyonu. (n.d.-a). *Biyoçeşitlilik Stratejisi-Çevre-Avrupa Komisyonu*. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-b). *AB 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi*. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-c). *Sürdürülebilir Faaliyetler için AB Taksonomisi*. Erişim tarihi: 16 Kasım 2020, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en#delegated
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-d). *Sürdürülebilir Finansmana Genel Bakış*. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 23 Kasım 2020, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-e). *Reinforcing Europe's resilience* [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_884
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-f). *Yenileme Dalgası* [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1835
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-g). *Stratejik öngörü* [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight_en
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-h). *Avrupa Sosyal Haklar Sütunu 20 ilke* [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 18 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-i). *Adil Geçiş Mekanizması: Kimsenin geride kalmadığından emin olmak*. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 2 Ekim 2020, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_en
- Avrupa Komisyonu. (t.y.-j). *Sırada ne var? InvestEU Programı (2021-2027)*. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 7 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan/whats-next-investeu-programme-2021-2027_en
- Avrupa Komisyonu. (2019). *Komisyon'dan Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Bölgeler Komitesi'ne Bildirim - Avrupa Yeşil Anlaşması*. Avrupa Komisyonu. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF
- Avrupa Komisyonu. (2020a). *Tarlardan Sofraya Stratejisi Eylem Planı*.

- https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf
- Avrupa Komisyonu. (2020b). *Komisyon'dan Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e Bildirim-Avrupa'nın Geleceği Konferansını Şekillendirmek*.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-conference-future-of-europe-january-2020_en.pdf
- Avrupa Komisyonu. (2020c). *Doğayı hayatımıza geri getirmek-AB 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi-Bilgi Sayfası*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_906
- Avrupa Komisyonu. (2020d, 20 Mayıs). *Avrupa'nın dayanıklılığının güçlendirilmesi: Biyoçeşitlilik kaybını durdurmak ve sağlıklı ve sürdürülebilir bir gıda sistemi oluşturmak*. Ec.Europa.Eu. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_884
- Avrupa Komisyonu. (2020e, 21 Mayıs). *Avrupa'nın Anı: Onarın ve gelecek nesil için hazırlayın*. Ec.Europa.Eu. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940
- Avrupa Komisyonu. (2020f, 2 Haziran). *AB 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi*.
https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm
- Avrupa Komisyonu. (2020g, 11 Eylül). *AB iklim yasası: Avrupa Parlamentosu üyeleri 2030 yılına kadar emisyon azaltım hedefini %60'a çıkarmak istiyor | Haberler | Avrupa Parlamentosu*. Europarl.Europa.Eu. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200907IPR86512/eu-climate-law-meps-want-to-increase-emission-reductions-target-to-60-by-2030>
- Avrupa Komisyonu. (2020h, 16 Eylül). *Başkan von der Leyen'in Avrupa Parlamentosu'nda yaptığı Birliğin Durumu Konuşması*. Ec.Europa.Eu.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1655
- Avrupa Komisyonu. (2020i). *Enerji Yoksulluğuna İlişkin Komisyon Tavsiyesi*.
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/recommendation_on_energy_poverty_c2020_9600.pdf
- Avrupa Komisyonu. (2020j, 19 Ekim). *2021 Komisyon çalışma programı-Stratejiden uygulamaya*. Ec.Europa.Eu. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1940
- Avrupa Komisyonu. (2020k). *CAP reformunu Avrupa Yeşil Anlaşmasına uygun hale getirmek için Parlamento ve Konsey ile birlikte çalışmak*. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/factsheet-cap-reform-to-fit-european-green-deal_en.pdf
- Avrupa Komisyonu. (2020l). *Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi Bildirimi- Avrupa taşımacılığını gelecek için rayına oturtmak*.
<https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/com20200789.pdf>
- Avrupa Komisyonu. (n.d.). *Avrupa için Kurtarma Planı*. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 2 Ekim 2020, https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en
- Avrupa Komisyonu. (2020, 14 Ekim). *Yenileme Dalgası: Emisyonları azaltmak, toparlanmayı hızlandırmak ve enerji yoksulluğunu azaltmak için yenileme oranının iki katına çıkarılması*. Ec.Europa.Eu. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1835
- Avrupa Parlamentosu. (2020a). *AB İklim Yasası: Meps 2030'a Kadar Emisyon Azaltım Hedefini %60'a Çıkarmak İstiyor*. Avrupa Parlamentosu Haberleri.
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200907IPR86512/eu-climate-law-meps-want-to-increase-emission-reductions-target-to-60-by-2030>
- Avrupa Parlamentosu. (2020b, 15 Ocak). *Parlamento Avrupa Yeşil Anlaşmasını destekliyor ve daha da yüksek hedefler için bastırıyor*. Avrupa Parlamentosu Haberleri.
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200109IPR69902/parliament-supports-european-green-deal-and-pushes-for-even-higher-ambitions>
- eurostat. (2020). *Yılın ikinci çeyreği için GSYH ana büyüklükleri ve istihdam tahminleri*

2020. https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-press-releases/-/2-08092020-AP_EURSELS, R. (2018, 25 Ocak). *2018-Multimodalite Yılı* [Metin]. Hareketlilik ve Ulaştırma - Avrupa Komisyonu. https://ec.europa.eu/transport/themes/logistics-and-multimodal-transport/2018-year-multimodality_en
- FORENV. (2019). *AB Çevresel Öngörü Sistemi Pilot 2017-18*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4a9b705f-55d0-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-tr/format-PDF/source-93380080>
- Grabbe, H., & Lehne, S. (2019, Aralık 18). Çatışmalı Avrupa'da İklim Politikaları. *Carnegie Europe*. <https://carnegieeurope.eu/2019/12/18/climate-politics-in-fragmented-europe-pub-80616>
- Mazzucato, M. (2020, 18 Mart). *Covid-19 krizi kapitalizmi farklı şekilde yapmak için bir şans*. *Theguardian.Com*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/mar/18/the-covid-19-crisis-is-a-chance-to-do-capitalism-differently>
- Metta, M. (n.d.). *AB'nin 2020 sonrası Ortak Tarım Politikası: Yüksek hırs, düşük reform! | Heinrich Böll Stiftung Derneği Brüksel Ofisi - Avrupa Birliği*. Heinrich-Böll- Stiftung. Erişim tarihi: 18 Aralık 2020, <https://eu.boell.org/en/2020/11/03/cap-post-2020-high-ambition-low-reform> adresinden alındı.
- NextGenerationEU: RRF için sonraki adımlar*. (n.d.). [Metin]. Ec.Europa.Eu. Erişim tarihi: 17 Aralık 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1658
- Randers, J., Rockström, J., Stoknes, P.-E., Goluke, U., Collste, D., Cornell, S. E., & Donges, J. (2019). 9 gezegen sınırı içinde 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefine ulaşmak. *Global Sustainability*, 2, e24. <https://doi.org/10.1017/sus.2019.22>
- Schulz, F. (2020, 29 Mayıs). AB milletvekilleri %65 iklim hedefi önerisini tartışıyor. *Www.Euractiv.Com*. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eu-parliaments-climate-committee-divided-over-65-climate-target/>
- Smith, J. (2016, 22 Eylül). *Sürdürülebilir ulaşım* [Metin]. Hareketlilik ve Ulaştırma - Avrupa Komisyonu. https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable_en
- Statista. (n.d.). *Avrupa: Binek araç parkı 2018*. Statista. Erişim tarihi: <https://www.statista.com/statistics/452449/european-countries-number-of-registered-passenger-cars/> adresinden alındı.
- Stockholm Resilience Centre. (n.d.). Gezegensel Sınırlar. *Stockholm Dirençlilik Merkezi*. Erişim tarihi: 5 Ekim 2020, <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>
- BM Çevre. (2019, Kasım 26). *Görsel özellik: Emisyon Açığı Raporu 2019*. UNEP - BM Çevre Programı. <https://www.unenvironment.org/interactive/emissions-gap-report/2019/>
- Parliemtn ile Çalışma* (t.y.).
- Sürdürülebilir Kalkınma için Dünya İş Konseyi. (2020). *Covid-19'un önümüzdeki on yıl için sonuçları* (Vision 2050 Issue Brief). <https://www.wbcsd.org/Overview/About-us/Vision-2050-Refresh/Resources/The-consequences-of-COVID-19-for-the-decade-ahead-Vision-2050-Issue-Brief>
- Dünya Metereoloji Örgütü. (2020, 2 Aralık). *2020, kayıtlara geçen en sıcak üç yıldan biri olma yolunda ilerliyor*. Public.Wmo.Int. <https://public.wmo.int/en/media/press-release/2020-track-be-one-of-three-warmest-years-record>